

ROMANIA NOUA

Abonamente: 1 lună Lei 8
6 luni 45
1 An 80

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Romanilor

Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Clujina —
— TELEFON 51 —

Director: Dr. ONISIFOR GEIRU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit de Români din toate țările

Prim-Redactor: Dr. ION MATEIU

„Monarhia“ a fost Ungaria rămâne

„Monarhia“ a fost, adică tovarășia germano-ungară de stăpânire samovolnică a altor națiuni și-a trăit trăiul, pentru că întemeiată fiind pe nedreptate, în 1914 și-a ales unul din cele două mijloace de sinucidere: războiul sau federalizarea. Și dacă tot de-atunci s'a văzut că Ungaria rămâne, astăzi trebuie să ne dăm bine seama, în lumina noilor idei biruitoare de orânduire politico-națională a Europei, cum ura și cum trebuie să rămâie Ungaria.

Drept este ca acum Ungurii ar fi avut prilejul, în margiunile dreptului, să intre cu cinstea pocăitului în societatea națunilor, în loc să dea privescerea vrednică de plâns și de batjocură a fiarei prinse în capcană. Căci ceea ce fac, e lesno de văzut. Închid principiului național granițele lor nelegiuite, dar recunosc autoritatea lui augustă; încearcă încă să momească pe Apusenii cu falgul lor liberalism de-o jumătate de veac, prin glasul și înfățișarea „confiilor“ de prada națională; rup legăturile cu Austria, tocmai când se naționalizează și parșiesc pe Germani, după ce s'un planș amari de „trădare Bulgariei“; se slujesc încă și astăzi de „coada de tonor“ slovacă și române, când apelează desuându-l la „popoarele lumii“, ca să pastreze Ungaria întreagă cum zice ei că a fost de o mie de ani, la un loc cu națiunile robite; și intrabuimțând aceleași vechi declarații și vorbe goale au sfrentarea de a cere „dreptul“ să ingrijiască de cei năpăstuiți de veacuri, cași fiara care ar cere să obiadniască jertfele ei sangerate.

D-l N. Iorga a dovedit că „mia de ani este o iluzie“, o închipire — odată ce țări ca Anglia, Franța și Spania și-au îndeplinit întregirea pământurilor și fiilor lor acum patru-cinci sute de ani, iar Germania și Italia abia acum o jumătate de veac, pe când Ungaria cu atâtea neamuri robite a fost papula, germana, turcesca și austriacă, iar naționala n'a început să fie decăt de la 1848, deșdând și apasarea naționalităților a fost tot mai grea. Danacea a și fost înmădă noua lui Vaidă-Veevod, ca răposatul conte Tisza, sugrumator al naționalităților și autor al blestematei nota către Serbia, să fi mers în numele Ungariei la congresul păcii și al intrării popoarelor. E ca și cum ai fi trimis diavolul să ia pe la șold!

Dealtfel pentru noi e foarte bine că numai la Budapesta se strângtoată nedreptatea, când din mijlocul nostru se ridică decumăndu-l glasul hotărât și demn al Romanilor din Austro-Ungaria, al deputaților și cetățenilor maghiari de nație românească, în interior Ungariei, pentru drepturi naționale, în armonie deplină cu glasul „agitatorilor“ și-al întregii romanini, în Paris, lași, Clujina, în America, și oriunde se poate vorbi liber despre adevărata libertate. Numai Ungurii nu vad și n'au de-o inimă poate fi nici-o îndoielă, nici-o piedică, în fața dreptății și jertfelor noastre; ca tocmai de aceea, cum bine a zis deputatul român-bucovinean Grigorievici, chiar dacă Romanii subjugati n'ar vrea, Wilson i-ar încorpora în statul lor național.

Dreptatea e de partea popoarelor împărțite și robite, iar dacă trebuie să se țină seama și de jertfa, cind Romanii stau cu cinste alături de Serbi și de Cehi și când se îndreptătesc cu siguranță Polonii, Rutenii, Iugo-Slavii, ca și

Armenii și Litvanii, — se poate ca omenirea dreptului biruitor să lase încă pradă nedreptății momei pe Români?

E tot ce nu se poate. Ungurii trebuie să se plece în fața adevărului și a dreptății naționale, mulțumindu-se cinstit cu ceea ce li-se cuvine, pe temeiul principiului național cu deplina libertate și cărmuirea de sine, pe pământul pe care au pus stăpânire cu adevărat acum o mie de ani, pe pământul potrivit firii lor și unde tocmai de aceea s'au oprit acolo acum o mie de ani hoardele de Turani, ai căror urmași se recunosc și se fălesc Ungurii ca sunt, pe pământul pe care l'au preschimbă, l-au muncit, l-au rodit singuri, fără jertfele și puterile altor neamuri sau cel puțin cu cât este firesc să te folosești dela alții. Acolo e patria maghiară.

Astfel că Romanii, ca și celelalte neamuri robite, instăpânindu-se liberi pe pământul lor strămoșesc de mai mult decăt mia de ani ungurească, Ungaria trebuie să rămâie ca înasăi libera și îndreptățită, în margiunile „pustei“, vestita și cântata pusta maghiară, cea dintâi stepă europeană, tinutul dintre Tisa și Dunăre, împreună cu anexele. Astfel, în tinutul transilvanic și etnografic — adică sălaşul cu adevărat de o mie de ani, câștigat prin luptă, jertfe și cultura de Maghiarii mongolici europenizați. Nimeni nu le poate rapa acest drept, însușirile adevărate și regatul sau „republica“ pusteii. Acesta e statul lor național, așa trebuie să rămână Ungaria!

Și dacă, după cum se vede, ungurii nu se vor pleca în fața dreptului biruitor al omenirii și-a liniștii demne de azi a poporului roman, și chiar vor da dovadă că e întemănt amenințarea ce o face că „Ungaria violată nu va lasa nici o noapte de liniște Europei“? Să nu' fie mijlocul pentru a-i trezi din trândărie amărăciune și înverșunarea care i-a orbit?

Dacă unii socotesc că acestea se mai pot numi „inițiativa“ și „îndrăzneală“ să fim noi lipsiți de ele? Celelalte neamuri ale „monarhiei“ care a fost și ale Ungariei care nu va rămâne și-a întocmit și-si întocmesc cu grabă și bine organizată politic și militar. Mai mult ca ori când e nevoie de acțiune, de fapte românești. Nu e vorba de putere în locul dreptului, ci de putere pentru drept. E un adevăr, care astăzi ca și altădată, se sprijina și e însoțit de-o mare victimă care ne stăpânește mințile. Sunt „legiunile“ românești ale Adevăratului anului 1848, sunt aprigii Moși din Munții Apuseni, sunt „prefecții“ și „tribunii“ lui Avram Iancu, este chipul lăptos și intracamat al „regelui munților“, pentru care, ca și pentru toți urmașii care suferă, nădăjduiesc și știu să se jertfească, cântecul ardelenesc pare că da astăzi tot îndemnul și toată învătura:

*Scală, la cale, din somn,
Dacă eroi să te faci Domn!
D. Marmelince-Râmnic*

Nu poate fi adevărat
Lumina dela București publică o telegramă din Budapesta conform căreia comitetul național al Romanilor din Transilvania ar fi intrat în tratative cu Consiliul național unguresc care l-ar fi delegat din parte-i pe d-l Iaszi Ozskar.

Ceea ce nu poate fi adevărat.

SCULAȚI-VĂ DIN MORMINTE!

O! voi, căzuți în lupte, eroi ai țării noastre,
Ce-ați făurit odată atât de mândră oaste,
Un glas vă spune astăzi în ceasurile sfinte
Sculați-vă în rânduri, cu toții din morminte!
Sculați-vă împreună, căci azi e sârbătoare!
O! n'auziți departe un murmur de fanfare,
Ce vine se desprinde din negurile zării
Și-ajunge la hotarul finuturilor fărăi?
E glasul biruinței, al Franței glorioase,
Ce străbătând prin ploaia de gloanțe vijelioase
Trinite în soile pe Dunărea albastră
La toți ca să ne spună: Victoria e-a noastră!
O! voi martiri ai țării, viteji dela Mărășești
Ce-ați scris cu-al vostru sânge: Mărășești și Mărășești,
Sculați-vă cu toții ca să priviți în față
In clipa cea sublimă, victoria măreață!
Priviți copiii Franței ce-au răsărit în zare,
Priviți vitejii Angliei ce vin din depărtare,
Și'n sunetele goarnei ne spun mândrii eroi
Că ceasul sfânt va bate curând și pentru noi!
Pe rând, pe rând, căzut-ați o! fii ai României
Străjeri de-odinoară, martiri ai datoriei,
Lăsând pe-a voastră urmă o cruce fără nume
Pe care se-oglindește virtuțile străbune!
Iar voi, dutoase mame, soții îndurerate,
Orfani ce-ați plâns un tată, surori ce-ați plâns un frate
Lăsați ca mulțumire o lacrimă ferbinte
Să picure 'n tăcere pe ale lor morminte!...

Victoria A. Băntușcu

Clujina, Octombrie 1918

PROCLAMAȚIA M. S. REGELUI

— M. S. întărește din nou făgăduința Sa că țărănilor
li se va da pământ și voce —

ROMÂNII,

Imprejurările ne dau din nou puțința să îndeplinim ceea ce v'am făgăduit și ceea ce în sufletul meu n'am încetat să voesc. Reformele constituționale care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și țărănilor proprietatea a 2 milioane de hectare din proprietatea mare particulară precum și moșiile domeniului Coroanei, statului și așezămintelor de binefacere, Guvernul Meu le va îndeplini.

Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru toți cei cari muncesc. Guvernul Meu va lua fără întârziere măsurile cuvenite pentru ca aceste reforme să dobândească ființă.

În Basarabia — ca și în vechiul regat — vom ca cuvântul dat să se îndeplinească.

ROMÂNII!

Mai mult decăt oricând azi țara are nevoie de unirea tuturor. Orice ajutare la ură și la desbinare e vătămătoare și vinovată. Numai prin concordie și prin ordine vom putea îndeplini înaltele datorii obștesci. Mă îndreptez către voi cu dragoste și cu credință, sigur, că la voi găsesc aceleași sentimente de iubire și de încredere pentru regele vostru, care prin unirea noastră va da scumpii noastre Români putere și propășire.

Data în Iași, astăzi, 24 Octombrie 1918

Ferdinand

Președintele Consiliului de miniștri și ministru de Externe, general de corp de armată adjutant (ss) C. Coandă.
Ministru Cultelor și instrucțiunii (ss) Petre Poni.
Ministru Agriculturii și Domeniilor și ad-interim la Finanze (ss) Fotiu Eneșcu.
Ministru fără portofoliu (ss) Ion Inețel.
Ministru la portofoliu (ss) Danil Cihăreanu.
Ministru de Încercare și ad-interim la Justiție, general de corp de armată (ss) Arșar Văitoianu.
Ministru de război și ad-interim la Industrie și Comerț, general de corp de armată (ss) Eremia Grigorescu.
Ministru Lucrărilor Publice (ss) Anghel Saligny.

În pragul ocupației Transilvaniei

Guvernul Central Român a găzduit în fața lui toată lumea de generalități. Este evident, că această schimbare sunară n'are un caracter sfidător ci unul curat trecător: ocupația militară a provinciilor românești din cuprinsul fostei împărății Austro-ungare.

Evenimentele s'au succedat așa de repede încât oștile românești au trebuit să fie trimise în Bucovina dintr-un guvernământ în altul de Bucovina.

Noul guvernare sarcini să treacă armata noastră în Transilvania, spre a lua în stăpânire țara istorică, care și-a nădărnicit kolăria de alpine la patria-mamă.

Suntem siguri, că în câteva zile vântătorii Regelui Ferdinand vor împănă glorios le drapete dela Mărășești în Alba Iulia lui Mihai Viteazul.

Să așteptăm această zi sfântă cu credință și evlavie.

Inchinare Bucovinei

Visăm sau e realitate?
Oastea română a intrat în Bucovina!

Steagurile ei falnice înaintează spre nordul fărâșoarei amenințate de bande, cari vor să puiie stăpânire pe sfântul pământ al celei mai scumpe pietre din Coroana Domnilor Moldovei.

Liniiștită, demnă și hotărâtă își face datoria față de idealul nostru hrântit cu lacrimi și cu sânge această admirabilă armată, rămasă ca un bloc de stâncă în mijlocul șuvăcelor anarhice ce curg dela un capăt la altul al Europei sfășiate. Ei îi aducem prinoseul nostru de închinare noi pribegii bucovineni, care am trecut hotarul afurisit, în vremuri de mijire a visului nostru de veacuri, am suferit pentru dânsul și n'am desnădăjduit nici în cele mai cumplite ceasuri de răstribște națională.

O lacrimă de recunoștință ne îngână ruga noastră tainică, îndreptarea către cel ce diriguie soarta noroadelor pentru marea răsplătă, de a fi în viața la încheierea vechii Moldove a lui Ștefan cel Mare, ale cărui moaște se cutremură la auzul goarnei urmașilor săi acolo în mândstirea de vecinică pomenire Putna.

Cu adâncă pietate ne aducem aminte de eroii bucovineni, morți cu arma în mână alături de țărânul român în strașnica luptă de

dezrobire și întregire. Ce mare ni se pare sfârșitul eroic al lui Ion Cramădă, stins în rețelele de sârmă ale înămușului în luptele dela Căreșoara.

Ce îndărătnică ni se arată plâpânda ființă a tânărului cu privire de fecioară, care era Lascar Lușia lovit în frunte de gloanțele dumane, pe când făcea o îndrăzneală recunoaștere în lupta dela Neajlov! În ce autelă ni apare sfârșitul lui Iustin Breabăn. al lui D. Turturea dela Părăuții Sucevii și al altor soldați efectivi ai războiului nostru celui mare! Cu recunoștință ne întorcem gândul spre Emilian Slușanschi, mort la București în timpurile înfrigorate ale pregătirii pentru jertfa a nației noastre, și un imn de laudă cântă sufletul nostru pentru fruntașii politici ai Bucovinei în frunte cu Iancu Fiondor cari într'un mare moment istoric au fost demni de înălțimea chemării lor.

Sub povara emoției ce s'a instăpânit în ființa noastră ridicată deasupra facultăților de comprehensiune a evenimentelor, mîntea noastră orbită de atâtă lumină de abia poate concepe grandoairea zilei de astăzi iar sufletul nostru tremură în tănuțată și maieștoasă închinare față de scumpul pământ, care-și chiamă din toate părțile fiii, ca s'o ajute.

D. Marmelince

NOUL GUVERN

Un consiliu de miniștri, s'a ținut Mercuri la orele 12 la Ministerul de Interne, prezidat de d. Marghiloman.

În acest Consiliu, cercetându-se situația creată de evenimentele ultime, guvernul d-lui Marghiloman a prezentat M. S. Regelui demisiunea cabinetului. Demisia a fost primită.

Un nou guvern a fost constituit eri sub prezidenția d-lui general Coandă. D-sa ia portofoliul Afacerilor Străine.

Titularii departamentelor sunt: general Văitoianu, la Interne și ad-interim la Justiție, general Eremia Grigorescu la Război și ad-interim la Industrie, P. Poni la Instrucția publică, Fotiu Eneșcu la Domenii și ad-interim la Finanze, A. Saligny la Lucrări publice.

Ministrii basarabeni Cihăreanu și Inețel au rămas în cabinet. Noul guvern va da un comunicat privind misiunea ce va avea de îndeplinit.

Nouii miniștri s'au prezentat eri Camerai, la orele 5 jum. d. z. D. General Coandă a citit decretul de primirea demisiunii fostului guvern, decretul formării noului cabinet și decretul de închiderea sesiunii Parlamentului.

Cabinetul va fi completat cu d-nii Buzdugan la Domenii și Oscar Kiriacescu la Finanze. Aceștia se găsesc pentru moment în teritoriul ocupat.

D. C. C. Arion a făcut declarația că a obținut dela Puterile Centrale integritatea teritoriului a României cum era înainte de război.

Noul guvern s'a întrunit în Consiliu imediat după ce s'a prezentat Parlamentului, și a redactat o proclamațiune către țară.

Prefect al Poliției în locul generalului Nicolae a fost numit generalul Sr. Ștefănescu.

Ardeleni, sus inimile!

În fața acestor noi stări și perspective se poate ca din nou să se ridice stângăria.

Ungaria rămâne întreagă, spun vitejii dela Pesta!

Să vedem!

Prăpastia e deschisă pentru Ungaria. Noi o vom săpa și mai adânc.

Cu inima deschisă, hotărâți ca nici odată, să așteptăm ceasul când vom pleca peste Carpații pe cari dușmanii voștri să ni-l fure și cari de-acum vor rămânea pururea ai noștri.

Și voiți vom trece creștetele vechie înzăpezite ale munților noștri în Ardealul nostru sfânt, în Banat, pe Crișuri în Sălaj, în Sătmăr, în Maramureș și-n dulcea Bucovina udată se odihnește Ștefan Veevod. Ne vom lua țara, care e a noastră, și nu a celorlora care au stors vlagă muncii noastre timp de peste o mie de ani.

Și să ne bucurăm, fraților cu toții, care pe ude suntem, căci zilele pe care le trăim astăzi sunt cele mai mari din viața unui neam.

Proorocile noastre din 1914 că Împăratul își va pierde țara, s'au adevărat.

A fost voia lui Dumnezeu.

Onisifor Borcea

Dealtfel pentru noi e foarte bine că numai la Budapesta se strângtoată nedreptatea, când din mijlocul nostru se ridică decumăndu-l glasul hotărât și demn al Romanilor din Austro-Ungaria, al deputaților și cetățenilor maghiari de nație românească, în interior Ungariei, pentru drepturi naționale, în armonie deplină cu glasul „agitatorilor“ și-al întregii romanini, în Paris, lași, Clujina, în America, și oriunde se poate vorbi liber despre adevărata libertate. Numai Ungurii nu vad și n'au de-o inimă poate fi nici-o îndoielă, nici-o piedică, în fața dreptății și jertfelor noastre; ca tocmai de aceea, cum bine a zis deputatul român-bucovinean Grigorievici, chiar dacă Romanii subjugati n'ar vrea, Wilson i-ar încorpora în statul lor național.

